

RECENZIA / BOOK REVIEW

HORBULÁK, Z. 2020. *Dél-Szlovákia gazdasága a normalizációs időszakban (1969–1989)* [Hospodárstvo južného Slovenska v období normalizácie (1969-1989)]. Univerzita J. Selyeho, Komárno, 203 p.

Ľubomíra Strážovská¹

História nás nielen poučuje, otvára pred nami minulý dej udalostí, ale naznačuje tiež možné efektívne smery ďalšieho vývoja, v našom prípade vývoja ekonomiky s dôsledkami. Aplikované na ekonomické dianie možno ekonomické rozhodnutia minulosti vyhodnocovať ako užitočné, resp. tie ktoré zanechali negatívne stopy v hospodárskom živote.

Naša republika vo svojom uplynulom vývoji podstúpila viacero vrcholových zmien. Retrospektívny pohľad na vybrané z nich ponúka autor Zsolt Horbulák v publikácii *Dél-Szlovákia gazdasága a normalizációs időszakban (1969–1989)* [Hospodárstvo južného Slovenska v období normalizácie (1969-1989)]. Zaujímavá a z hľadiska histórie vývoja slovenskej ekonomiky hodnotná publikácia vyšla uplynulý rok v maďarskom a v súčasnosti vychádza v slovenskom jazyku.

Svojím spôsobom je jedinečná, zachytáva ekonomické procesy a ekonomické nástroje v období chýlostivých rokov 1969 – 1989, teda v období normalizácie. Autor Zsolt Horbulák proces hodnotenia podkladá hospodárskymi dejinami, čerpá zo sociológie a využíva regionálne vedy. Ale podstatou jeho stanovísk je národná ekonomika.

Časový úsek, ktorý autor zvolil ako predmet analýzy a hodnotenia, je svojská éra československého socializmu. Popisujú a skúmajú ju viacerí autori. Normalizácia je doba ktorú sme prežili a máme vlastné osobné skúsenosti. Zároveň je táto doba dosť ďaleko aby sme ju dokázali hodnotiť pohľadom históriografie, pripomína autor.

Z formálneho hľadiska publikácia obsahuje 11 kapitol, čo dáva autorovi dostatok priestoru na vyjadrenie vlastných záverov analýzy a formulovanie vlastných stanovísk. Autor preštudoval rad publikácií k predmetnej téme a cituje závery početných autorov, ktorých predstavuje čitateľom v prvej kapitole.

Hospodársku situáciu Slovenska v období rokov 1969 – 1989 analyzoval v ďalšej kapitole ako východisko a podklad k ostatným častiam práce (2. kapitola).

3. kapitola práce má poznávací charakter územia ktoré hodnotí. U rôznych autorov je južné Slovensko definované nejednotne. Pristupuje sa k nemu z hľadiska geografického, územno-správneho, historického a etnografického. Určenie hraníc regiónu južného Slovenska sa najčastejšie vymedzuje územno-správnym prístupom. Autor prijal toto delenie a vo svojej práci z neho vychádza. V predmetnej publikácii do vlastného hodnotenia zaraďuje okresy: Bratislava – mesto, Bratislava – vidiek, Dunajská Streda, Galanta, Nitra, Nové Zámky, Komárno, Levice, Veľký Krtíš, Lučenec, Rimavská Sobota,

---

¹ doc. Ing. Mgr. Ľubomíra Strážovská, PhD., Univerzita Komenského v Bratislave, Fakulta managementu, Katedra manažmentu

Rožňava, Košice – mesto, Košice – vidiek, Trebišov. Veľký analytický záber autora svedčí o jeho výnimočnej pracovitosti a vedeckej pripravenosti. V roku 1970 rozloha tohto územia – južné Slovensko – tvorilo 17 666 km². táto rozloha predstavovala 36 % územia Slovenska s 1 918 211 obyvateľov, čo predstavovalo vyše 42 % obyvateľov celej krajiny.

S danou problematikou úzko súvisí etnická otázka (4. kapitola). Je známe, že na tomto území žije veľký podiel obyvateľstva maďarskej národnosti. V roku 1970 tu žilo na Slovensku 552 006 príslušníkov tohto etnika, z toho na južnom Slovensku 547 668 osôb. V roku 1989 sa počet Maďarov na Slovensku zvýšil na 561 445 osôb.

Z obsahu monografie sa čitateľ dozvie základné informácie o sídelnej štruktúre južného regiónu (5. kapitola). V období normalizácie bolo zároveň érou búrlivej urbanizácie. V tomto období počet obyvateľov miest prevýšil počet obyvateľov obcí. V okresoch južného Slovenska tento proces prebiehal v menšej miere ako v celoštátnom priemere. V trinástich okresoch v období 1970 – 1990 zmena predstavovala nárast o 44,63 %, kým celoštátny priemer dosahoval 60,96 %. Výrazne sa tento proces prejavil v okrese Levice (80,78 %), najmenej v okrese Rimavská Sobota (6,93 %).

6. kapitola je venovaná okresným mestám, analyzuje a hodnotí ich ako regionálne priemyslové centrá. Autor poskytuje zaujímavý pohľad na pozitívny ekonomický rozvoj.

Siedma kapitola je venovaná Pražskej jari. Oživila sa politická diskusia na Slovensku, zdôrazňuje autor. Zmeny smerovali aj na ekonomický rast regiónov južného Slovenska. Pozitívne zmeny sa týkali ekonomickej, kultúrnej i vzdelanostnej úrovne. Tento proces sa rozvíjal rastom výrobných kapacít, aj zabezpečením vzdelanostného rastu na strednom a aj tretom stupni budovania škôl.

K interesantným častiam publikácie patrí obsah ôsmej kapitole. Autor predkladá náročné a zaujímavé investičné projekty na agrárnu produkciu vhodnú aplikovať na celom území južného Slovenska. Ide svojím spôsobom o veľmi originálne úvahy s dôsledkom na rast efektívnosti.

Výsledky priamych štatistických analýz sú uvedené v deviatej kapitole publikácie. Autor analyzuje hodnoty vybraných ukazovateľov okresov južného Slovenska, pričom volí viaceré miery hodnotenia, ako sú: hodnota priemyselnej výroby, počet zamestnancov, hrubá poľnohospodárska produkcia na jeden ha poľnohospodárskej pôdy, počet dokončených bytov a úroveň miezd.

Údaje sú spracované podľa okresov, agregované na úrovni 13 okresov južného Slovenska i na celoštátnej úrovni. Vyhodnotenie autor uskutočnil na základe výsledkov rozsiahleho vlastného výskumu v období 1970 – 1989. Túto časť predmetnej publikácie treba hodnotiť ako mimoriadne náročný proces.

Záverečné kapitoly hodnotenia danej problematiky autor venoval otázkam cezhraničného styku celej oblasti pozdĺž južných hraníc nášho štátu.

Dvojstrannú spoluprácu oboch socialistických krajín podporovalo aj najvyššie politické a stranícke vedenie oboch štátov. Problémy sa vyskytovali v celom procese nedostatkového hospodárstva, čo vyvolalo výskyt tzv. nákupného turizmu. V tejto súvislosti však dobre pôsobila spolupráca v oblasti poľnohospodárstva, školstva, doprave a obchode, ktoré boli v tom čase prioritami národnej ekonomiky.

Autor si všíma aj tzv. ostro sledovanú vnútropolitickú situáciu v Maďarsku, zdôrazňuje, že vedenie KSS sa snažilo zabrániť šíreniu myšlienok o potrebe a možnosti podnikania a záhumienkového poľnohospodárstva.

Pri spracovaní danej, iste veľmi rozsiahlej problematiky autor siahol po regionálnych štatistických ročenkách ako ekonomického číselného podkladu k formulovaniu svojich zámerov. Významným zdrojom boli aj dokumenty KSS, Ministerstva poľnohospodárstva a výživy SSR a Ministerstva priemyslu SSR.

Z výsledkov autorovej analýzy vyplýva nižšia úroveň rozvinutosti periférnych území Slovenska, čo bolo charakteristické hlavne pre južné Slovensko. Dokazuje to nižšia úroveň výsledkových ukazovateľov, čo bolo nevyhnutné naprávať v ďalších desaťročiach.

Predmetnú publikáciu dopĺňa, spresňuje a spestruje rad tabuliek a grafov, ako i máp, ktoré poskytujú čitateľom hodnotný ucelený pohľad na vývoj jednej časti Slovenska.

Publikácia je napísaná v dvoch jazykoch, maďarskom i slovenskom, a poskytuje čitateľom pravdivý a zároveň zaujímavý obraz vývoja ekonomiky v chýlostivom období rokov 1970 – 1989.

Autor monografie Ing. Zsolt Horbulák, PhD. pôsobí ako odborný asistent Katedry ekonomických teórií, oddelenia dejín ekonomických teórií a hospodárskych dejín Národohospodárskej fakulty Ekonomickej univerzity v Bratislave. Je autorom viacerých hodnotných vedeckých publikácií, kde spája históriu a ekonomiku. Treba oceniť autorovu snahu o spracovanie originálnych problémov a ich predstretie čitateľom.